

AUSTRALISCH BONT

Door: Arie Versluis
Foto's: Norbert Kirstein, Alois van Mingeroet, Han Schrijver, Gerrit Posthuma, Rinus van den Broek, Peter van Amelsvoort en Magazine Veeteelt.

Noot: Dit artikel is eerder verschenen in Budgie van de Nederlandse Grasparkieten Club, in Wellensittich Welt en in het magazine "Budgerigar" van de Engelse Budgerigar Society.

VOORAF.

Dit artikel gaat over Australisch bonten maar maakt ook uitstapjes in de andere bonttrichtingen. Er is gekozen om de oorspronkelijke benamingen van de bontmutaties, Hollands bont, Deensbont en Australisch bont te gebruiken. Dat doet recht aan het land waar de mutatie is ontstaan en het maakt gelijk het onderscheid tussen de twee dominant bontmutaties, Australisch bont en Hollands bont. Nu is nog wel eens niet duidelijk welke van de twee mutaties wordt bedoeld als er over dominant bonten wordt gesproken. Australisch bonten zijn voor het eerst in 1935 op een tentoonstelling in Australië te zien geweest. In 1932 was de Deensbonte er al aan vooraf gegaan. 1940 wordt genoemd als het jaar waarin de eerste Hollands bonten ontstonden. Hoewel al in de jaren twintig van de vorige eeuw vogels in Engeland werden gemeld met een of ander vorm van bont dat Hollands bont doet vermoeden. Van een mottle werd voor het eerst in 1967 bericht. Het is geen bonte, later in dit artikel wel wat meer over deze vogel.

STANDAARD AUSTRALISCH BONT.

De standaard Australisch bont van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers (NBvV) en de Nederlandse Grasparkieten Club (NGC). Alleen de tekeningsaspecten die met bont te maken hebben worden hier beschreven.

- Lichaamskleur, stuit, borst en lendenstreek tot maximaal 50% onderbroken door onregelmatig gevormde bontvlekken of net boven de poten een horizontaal over de buik lopende band.
- Nekvlek. Op het achterhoofd moet een vlek aanwezig zijn, het formaat en de vorm hiervan kunnen variabel zijn.
- Vleugels, zwart met een goed zichtbare rand, onderbroken door onregelmatige bontvelden, vanaf de vleugelbocht tot aan het uiteinde van de primaire vleugelpennen.
- Primaire vleugelpennen bont, een enkele gepigmenteerde vleugelpen is niet fout.
- Primaire staartpennen helder bont, donkerblauw of een combinatie van beiden.
- Neusdop, blauw, vleeskleurig of een combinatie van beiden bij de man, bruin bij de pop
- Poten, blauw, vleeskleurig of een combinatie van beiden.

In de ons omringende landen zijn donkere slagpennen en donkere primaire staartpennen niet toegestaan. Die kosten aftrekpunten.

Het in de standaard omschreven bontpatroon is die van de enkelfactorige Australisch bonte. De dubbelfactorigen zijn véél bonter en worden niet gevraagd op tentoonstellingen.

Het moet natuurlijk een fysiek perfecte vogel zijn. Gezien de dominante vererving en het al lang bestaan van de mutatie zijn die fysieke eigenschappen goed mogelijk.

WAT MEER OVER DE KLEUR-EN TEKENING.

Naast goede fysieke eigenschappen, is ook een goede kleur en tekening van belang. Er zijn combinaties met de Australisch bonttekening die niet gevraagd worden, met name melanine reducties, zoals grijsvleugels, overgoten, wit-en geelvleugels en spangles. Sommigen zullen denken waarom geen spangles want daar is de tekening toch niet van gecuceerd maar omgedraaid? Dat laatste is een hardnekkig misverstand. Bij spangles is de tekening niet omgekeerd maar van binnenuit opgebleekt. Er is dus wel degelijk sprake van melanine reductie. Dat is ook aan de lichaamskleur van spangles te zien die bleker is omdat hier ook sprake is van melanine reductie. De Australisch bontstandaard, waarin donkere vleugel-en staartpennen in Nederland geaccepteerd worden tendert naar een vogel die in principe niet al te bont hoeft te zijn. Niet te bont geeft ook de meeste mogelijkheden om vogels te kweken met complete maskers. Fouten in het masker, het ontbreken van keelstippen of wit in de wangvlekken zijn storend. Een compleet masker, diep en breed, is een presenteerblaadje, ook voor Australisch bonten. Deze mening wordt breed gedeeld onder kwekers van Australisch bonten. Het geeft extra accent aan de kopvorm. De in de standaard genoemde maximaal 50% ongepigmenteerde vlakken is echt wel het maximum, liever daar wat onder blijven want anders liggen de maskerfouten ook dichtbij.

Die tekening is moeilijk helemaal vast te leggen. Net als bij Deensbonten en Hollandsbonten is er sprake van variatie. Die variatie is er altijd geweest. Er wordt nog wel eens gezegd dat de Australisch bonten in de begintijd allemaal een band hadden en wordt er ook wel eens achteraan gezegd "het is de onkunde van de kwekers dat dit verloren is gegaan". Dit is net zo'n soort verhaal als dat de winters vroeger altijd streng waren met veel sneeuw. Herinneringen zijn selectief. In oude boeken van Radke en van John Scoble zijn al Australisch bonten te zien met allerlei verschillende tekeningsvarianten. En zeker niet alleen met een band. Het wordt wel als een pré gezien als een vogel zo'n band heeft maar het is goed om te realiseren dat dit in belangrijke mate een toevalstreffer is. Verderop in dit artikel meer over de oorzaak van de variatie in tekening.

Die tekening is moeilijk helemaal vast te leggen. Net als bij Deensbonten en Hollandsbonten is er sprake van variatie. Die variatie is er altijd geweest. Er wordt nog wel eens gezegd dat de Australisch bonten in de begintijd allemaal een band hadden en wordt er ook wel eens achteraan gezegd "het is de onkunde van de kwekers dat dit verloren is gegaan". Dit is net zo'n soort verhaal als dat de winters vroeger altijd streng waren met veel sneeuw. Herinneringen zijn selectief. In oude boeken van Radke en van John Scoble zijn al Australisch bonten te zien met allerlei verschillende tekeningsvarianten. En zeker niet alleen met een band. Het wordt wel als een pré gezien als een vogel zo'n band heeft maar het is goed om te realiseren dat dit in belangrijke mate een toevalstreffer is. Verderop in dit artikel meer over de oorzaak van de variatie in tekening.

ONDSCHIED TUSSEN DE VERSCHILLENDE BONTVORMEN.

Australisch bont
Accent bontvorming onder op het lichaam

Bij opkruipen van het bont naar het bovenlichaam kunnen makkelijk spots gaan ontbreken

Afscheiding van de bonte delen zijn over het algemeen scherp

Veren zijn bont of niet bont

Neusdoppen kunnen bij mannen mannen blauw, roze of deels roze zijn (roze is bontvorming!)

Ogen met oogring

Hollands bont
Accent bontvorming op de bovenkant van de borst meestal veel bonter dan

Ondanks dat er bont onder het masker zit toch geen ontbrekende spots

Bont en niet bont kan wat door elkaar lopen

Dat door elkaar lopen heeft ermee te maken dat een veer zowel gepigmenteerd als ongepigmenteerd kan zijn dat wordt wel frosted genoemd

Mannen altijd blauwe neusdoppen

Ogen met oogring

Links Australisch bont

Rechts Deens bont

Deens bont
Accent bontvorming op de bovenkant van het lichaam, Australisch bonten

Hoewel het stuk onder het masker altijd bont is kunnen Deensbonten wel spots hebben, bij voorkeur zelfs

De overgebleven vleugel tekening is over de hele vleugel verspreid

Net als bij de Hollands bonte ook hier veren die zowel gepigmenteerd als ongepigmenteerd kunnen zijn, frosted

Ogen zonder oogring

Belangrijk verschil bij de bontvormen is dat alleen bij de Australisch bonten de veren óf gepigmenteerd zijn óf ongepigmenteerd. Bij de andere bonten loopt het per veer door elkaar. Dat is goed te zien bij de afbeeldingen hiernaast van de vleugels.

Erg donker getekende Deensbonten kunnen soms lijken op Hollands bonten. Bij de poppen geven de ogen zonder oogring de nodige duidelijkheid en bij de mannen komt daar dan tevens bij dat de neusdop van de Hollands bonte blauw is.

Dubbelfactorig Australisch bont
Vrijwel witte of gele vogel, accent van gepigmenteerde veren op de bovenzijde van de vleugel en in de nek

Stuit meestal de lichaamskleur, op het lichaam kan een enkel niet bont veertje overblijven maar geen vlek zoals bij Deensbonten

Veren zijn of gepigmenteerd of ongepigmenteerd

Neusdop bij mannen roze

Ogen met oogring

Meestal bonte wangvlekken, zelden een overgebleven spot

Deens bont
Mannen vrij wit of geel, poppen zijn vaak aanzienlijk donkerder

Ook als er weinig vleugeltekening over is, is dat verspreid over de vleugel, veren zijn meestal gepigmenteerd en ongepigmenteerd, frosted

Ook bij heel lichte vogels altijd wel een klein stukje aaneengesloten lichaamskleur midden op de buik

Neusdop bij mannen roze

Ogen zonder oogring

Bijna altijd de rest van een wangvlek en keelstippen van géén tot volledig

Australisch bont split Deens bont
Vrij witte of gele vogel, accent gepigmenteerde op bovenzijde vleugel en nek maar meer dan bij de dubbelfactorige Australisch bonte

Stuit meestal de lichaamskleur en op het lichaam wat meer aaneensloten vlekken Veren zijn gepigmenteerd of ongepigmenteerd

Wangvlekken kunnen zowel vol zijn als bont

Meer overgebleven stippen dan bij de dubbelfactorige Australisch bonte

Neusdoppen blauw, roze of een combinatie daarvan

Poppen van de Australisch bonten die split zijn voor Deensbont zijn aanzienlijk donkerder dan de mannen. belangrijkste verschil met een gewone Australisch bonte pop is de nekvlek die naar beneden op de rug doorloopt.

NOG EEN VARIANT

We kennen ook nog de Eisschecke. Het is een variatie binnen het Hollands bont die waarschijnlijk geen apart verervingspatroon heeft.

Nekvlek loopt door

VERSCHILLEN IN TEKENING.

Er zijn verschillen in tekening met name ook tussen mannen en poppen. Die verschillen kunnen van belang zijn voor selectie. Mannen zijn, net als bij de Hollandsbonten en de Deensbonten over het algemeen bontter dan poppen. Daar is gebruik van te maken. Poppen die helemaal geen bont op de buik hebben kunnen prima getekende mannen voortbrengen.

Poppen met geen bont op de buik kunnen prima getekende mannen voortbrengen

Prima getekende man

Die hebben dan meestal wel bonttekening onder op het lichaam. Voor de selectie van de mannen is het goed om erop te letten dat de bontvorming niet te ver naar boven op de borst doorloopt. Die zo getekende mannen hebben of vererven

vaak maskerfouten. Het bont zit op de verkeerde plaats. Op de ondergrond van het masker, geel of wit, is dat niet te zien. Dat heeft dezelfde kleur als het bont maar bont op deze plaats is de oorzaak van het missen van keelstippen. Die worden dan gemaskeerd door het bont. Bont op de verkeerde plek laat zich ook wel zien door het doorlopen van de nekvlek richting het masker. Er was 50 jaar geleden een bericht uit Amerika dat dit erkent zou moeten worden als "ringnek".

'Ringnek'

Dat heeft geen navolging gehad. Soms is bontvorming in de wangvlekken te zien. Ook zijn er vogels met (deels) roze neus-coppen. Dat roze duidt ook op bontvorming en wel in de kwetsbare maskerstreep. Eigenlijk jammer dat het in de standaard wel gevraagd wordt. Kortom let bij de selectie van de mannen erop om geen bontvorming te hebben richting het masker of op plekken in de kop. De ongepigmenteerde vlekken, met uitzon-

dering van de nekvlek moeten zoveel mogelijk richting de buik zitten. Verder graag ook symmetrie in de vleugels en niet teveel bont in die vleugels. Half om half is eigenlijk wel aardig. Voorbij de vleugelbocht is al wat ver. En ja, de standaard accepteert donkere slag-en staartpennen maar het is wel mooier als ze allemaal ongepigmenteerd zijn. Mannen die bontter zijn dan hierboven beschreven kunnen wel goed getekende poppen geven maar dat té bonte zit er dan toch in. Bont in de richting van de maskerstreep bij poppen zoals de genoemde doorlopende nekvlekken, bont in de wangvlekken en het ontbreken van spots is eigenlijk voor het fokken van goed getekende bonten een uitsluitingsfout.

NIET WAAR.

Naast het al eerder genoemde misverstand over het vroeger bestaan van louter Australisch bonten met een band deed ook het verhaal nog de ronde over het corrigeren van het missen van keelstippen door er opalines in te kweken met veel en grote spots. De gedachte erachter, geen spots x hele grote spots geeft een gemiddelde spot. Dat kan resultaat hebben gehad maar dan waarschijnlijk puur in de zin van een te bont getekende man (missen van keelstippen) gepaard aan een zwaar in de stippen zittende opaline pop en...daar kwamen vogels uit die die spots niet misten. Maar... dat kwam niet door toevoeging van grote stippen maar door het vaak minder bont zijn van de jonge poppen uit zo'n combinatie en daarnaast kan de natuurlijke variatie in het bontpatroon ook weer goed getekenden geven. Een stip toevoegen kan niet, er zit simpelweg bont op de verkeerde plek. Er is daarom maar één remedie, het voorkomen van bontvorming in de maskerstreep.

VARIATIE IN DE TEKENING HEEFT WEL ZIJN BEGRENZINGEN.

Een iets te bonte man kan wel goed getekende poppen vererven en een wat te donker getekende pop kan wel goed getekende mannen in de nakweek geven. De tekening blijft altijd wel wat variëren, helemaal vastleggen lukt niet. Die variatie kan gebruikt worden, vogels die niet perfect getekend zijn hoeven niet direct uitgesloten te worden van de verdere kweek maar... teveel bontvorming, mannen met helemaal geen stippen, poppen met ontbrekende stippen laten zich vrijwel niet meer corrigeren. Van donker naar lichter is trouwens gemakkelijker dan van (veel té) licht naar donkerder. Het waarom is niet duidelijk, het is puur op ervaring gebaseerd.

Ontbrekende stippen laten zich vrijwel niet meer corrigeren

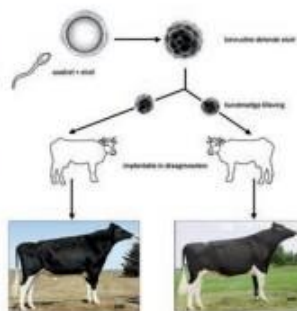
OORZAAK VAN DE VARIATIE.

Over de oorzaak van de bij bonten voorkomende variatie, de onmogelijkheid om het bontpatroon helemaal vast te leggen, is in het verleden meestal gezocht in de genetica. Dat is te beperkt. Theorieën zijn bedacht over het verantwoordelijk zijn van meerdere samenwerkende genen. Willem Beckmann schrijft daar uitvoerig over in zijn boek "Handleiding voor de Grasparkietenkweker". Hij schreef in een tijd dat nieuwe technieken in de veeteelt nog niet bekend waren. Nu is dat anders. Een plaatje van twee kalveren die tot stand waren gekomen door embryosplicing (een kunstmatig gecreëerde ééneïge tweeling) lieten toch verschillen zien in het bontpatroon. Hoe kan dit? Deze vraag voorgelegd aan een docent van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit van Utrecht. Niet genetisch verklaarbaar want beide komen voort uit één zaadcel en één eicel. Hij gaf aan dat er verschillende factoren na de embryosplicing een rol kunnen spelen, verschil in conditie van de draagmoeders, bloedvaten in de baarmoeder, temperatuur etc. Op de vraag of dit te voorkomen was keek hij meewarig, "hoe kan je nu denken dat levende wezens die uit zoveel verschillende en complexe cellen bestaan helemaal hetzelfde kunnen zijn?"

“. Kortom er is een genetisch deel dat op het moment dat de eicel bevrucht is vastligt en daarna kunnen er nog kleine veranderingen gedurende de groei van het embryo optreden. Dat laatste noemen we modificaties.

Kijk naar de kleine maar wel duidelijke verschillen in de tekening bij de eeneiige broers die uit een embryosplitsing zijn voortgekomen. Bij grasparkieten kennen we geen eeneiige tweelingen maar het is natuurlijk we voorstelbaar dat bij broers en zussen de variatie groter is dan bij een tweeling.

VERKEERD GETEKENDEN, WEGDOEN?

Wat dan met vogels met ernstige tekeningfouten, met name te bonten die toch heel goed zijn qua fysieke eigenschappen? Kweek ze in bij ino's, het mes snijdt dan van twee kanten. De ino's maskeren de tekeningafwijkingen en ze zullen helderder van kleur worden want de meeste ino's hebben vaak nog wel wat aanslag maar als bont erop ligt is die aanslag helemaal weg, zowel op het lichaam als in de vleugels. Bonten hebben in de ongepigmenteerde delen geen aanslag. Die delen zijn altijd helder wit of geel. En de goede fysieke eigenschappen blijven in het bestand aanwezig. Tekeningfouten zijn natuurlijk niet weg op deze manier maar wel gemaskeerd. Inkweken in ino's is ook denkbaar bij ernstige flecky-vogels. Het inkweken op ino's is eigenlijk niet goed, de standaard wil geen combinatie met melanine-reductiefactoren maar in Nederland wordt, in tegenstelling tot Duitsland, hier niet zo op gelet. In Duitsland is er overigens alleen bezwaar tegen de combinatie met lutino's omdat de vleugeltekening dan te geel is. Geen uitsluitingsfout maar wel een reden voor puntenaftrek. Inkweken bij albino's is bij de oosterbu- ren geen probleem.

ANDERE TEKENINGSAFWIJKINGEN DAN ALLEEN DE VARIATIE

Bij een kweker in Nederland zaten een aantal jaren terug Australisch bonten die het accent van de bontvorming op de borst hadden. En toch met complete maskers. Ze leken daarbij wel wat op Hollandsbonten maar waren wel zo bont dat Hollandsbontkwekers hun vinger erbij af zouden aflikken. In het hok van die kweker kwam de afwijkende tekening bij wel meer vogels voor maar verder kwamen ze uit Australisch bonten met een gebruikelijk bontpatroon met de bonttekening op het onderlichaam en er kwamen ook weer Australisch bonten uit die de gebruikelijke tekening hadden. Belangrijk onderscheid met de Hollands bonten is natuurlijk wel het ontbreken van de veren met een gemengde pigmentering.

MOTTLE

Hoewel geen bonte toch even wat informatie over deze verschijningsvorm. De mottle (het woordenboek geeft als mogelijke vertalingen gevlekt of zwartbont) wordt voor het eerst vermeld in 1967. In de loop van de tijd zijn ze op allerlei plekken in de wereld wel eens opgedoken. Diverse grasparkietenkwekers hebben pogingen gedaan om te ontdekken of en zo ja, hoe het dan vererft maar het lijkt niet genetisch vast te leggen. Is er sprake van een huidziekte? Mottles worden als normaal getekend geboren en verkleuren in de loop van de opvolgende jaren, waarbij op het eind van het proces alleen de slag-en staartpennen en de keelstippen gepigmenteerd blijven (zie foto).

Mottle: Foto Rinus van den Broek

De lichaamskleur van de mottle op de foto is nog niet helemaal opgebleekt, net als veel andere mottles was het een zwakke vogel die is doodgegaan vóór het eindstadium in de verkleuring was bereikt. De ogen behouden de witte oogring. De opgebleekte lichaamsdelen blijven wel een zware aanslag houden en dat is een groot verschil met Australisch bonten, Deensbonten en Hollandsbonten waar de lichte celen altijd helder zijn zonder aanslag. Het opleken na de jeugdruï is een verschijnsel dat bij andere vogels en dieren ook voorkomt. In de wetenschap wordt het "Progressive Greying" genoemd.

Eij paarden worden schimmels ook als zwart veulen geboren. Daar vererft de schimmelfactor dominant. Verder komt het bij allerlei vogels voor, o.a. duiven. Maar

de meest bekende in de vogelwereld is wel de London Fancy kanarie. Ze leken al meer dan een eeuw verdwenen maar zijn terug gefokt uit Lizard kanaries. De London Fancy wordt groen geboren en na de jeugdruï komen de lichaamsveren geel terug. In het tweede jaar kan de vogel helemaal geel worden, maar sommigen blijven ook het typische tekeningspatroon houden met de gepigmenteerde slag-en staartpennen. De vererving is autosomaal recessief maar er komen uit twee London Fancy's ook wel vogels voort waar zich het patroon niet vormt.

AFSLUITEND.

Bonte grasparkieten zijn het kweken meer dan waard. Ze zijn de laatste jaren wat minder op tentoonstellingen aanwezig. Dat is jammer. Harry Bryan wees er in zijn dagen al op dat het erbij hebben van bonten de mogelijkheid om met nakweek in meerdere tentoonstellingsklassen mee te doen. Maar het zijn door het contrast mooi toevoegingen aan een hokbestand.

JANSEN THOLEN B.V.

SLABBECOORNWEG 9
4691 RZ THOLEN

TEL: 0166 - 602102
FAX: 0166 - 604257

E-MAILADRES: JANSEN.THOLEN@TIP.NL

● MACHINEBOUW + LASWERK

- VERSPANENDE BEWERKINGEN
- SUPERFINISHING WALROLLEN
- VLAMSPUITEN
- INDUSTRIËLE AUTOMATISERING

- INDUSTRIËEL TECHNISCH ONDERHOUD
- ELEKTROTECHNISCH INSTALLATEUR